Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
NILS WAHL
11 päivänä syyskuuta 2018 [1]

Asia C-378/17

The Minister for Justice and Equality ja
The Commissioner of An Garda Síochána
vastaan
The Workplace Relations Commission,
muina osapuolina
Ronald Boyle,
Brian Fitzpatrick ja
Gerard Cotter

(Ennakkoratkaisupyyntö – Supreme Court (ylin tuomioistuin, Irlanti)

Ennakkoratkaisupyyntö – Säännös, jolla lainkäyttötoimivalta jaetaan tietyissä asioissa kahden elimen välillä sen mukaan, minkälaisesta valituksesta on kyse – Valitukset, jotka koskevat syrjintää työelämässä – Lailla perustetun elimen rajoitettu lainkäyttötoimivalta – Toimivaltaa käsitellä asioita, jotka edellyttävät unionin oikeuden vastaisen kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä, ei ole – Unionin oikeuden ensisijaisuus – Täysi tehokkuus – Jäsenvaltioiden menettelyllinen itsemääräämisoikeus – Vastaavuus ja tehokkuus

1. Missä kulkevat jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden rajat? Tai tarkemmin ottaen: missä määrin unionin oikeuden ensisijaisuuden periaate rajoittaa jäsenvaltioiden mahdollisuutta soveltaa (perustuslaillisia) sääntöjä, jotka koskevat lainkäyttötoimivallan jakautumista tietyllä oikeudenalalla? Tämä on Supreme Courtin (ylin tuomioistuin, Irlanti) käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimelle esittämän kysymyksen ydin.

2. Kyse on tarkemmin sanoen sellaisen säännöksen yhteensopivuudesta unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kanssa, jolla lainkäyttötoimivalta jaetaan tietyissä asioissa High Courtin (ylempi piirituomioistuin) ja lakisääteisen elimen, Workplace Relations Commissionin (jäljempänä WRC), välillä.

3. Se, kumpi on toimivaltainen käsittelemään asian, määräytyy tehdyn valituksen luonteen perusteella. Vaikka WRC:llä on yleisesti toimivalta käsitellä direktiiviin 2000/78/EY [2] ja sen täytäntöön panemiseksi annettuun kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia valituksia, jotka koskevat yhdenvertaisuutta työssä, sillä ei ole toimivaltaa käsitellä asioita, joissa valituksen menestyminen edellyttäisi kansallisen (primaari- tai sekundaari-) lainsäädännön säännöksen soveltamatta jättämistä. Kyseisen säännön vuoksi WRC:llä ei ole toimivaltaa ratkaista sitä, onko kansallinen oikeussääntö yhdenvertaisuutta työssä koskevan unionin lainsäädännön vastainen. Toimivaltainen elin käsittelemään syrjintää koskevia valituksia tapauksissa, jotka edellyttävät kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä, on sen sijaan High Court.

1 Alkuperäinen kieli: englanti.

2 Yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista 27.11.2000 annettu neuvoston direktiivi (EYVL 2000, L 303, s. 16).

4. Unionin tuomioistuimelle käsiteltävässä asiassa esitetty ennakkoratkaisukysymys edellyttää periaatteellisesti merkittävään tuomioon Simmenthal perustuvan oikeuskäytännön linjausten perusajatuksen tarkastelua.[3] Unionin tuomioistuinta pyydetään tutkimaan, edellyttävätkö unionin oikeuden ensisijaisuuden perustuslaillinen periaate ja laajemmin tarkasteltuna unionin oikeuden täysi tehokkuus sitä, että WRC:n kaltaisella elimellä on oltava toimivalta käsitellä asioita, jotka saattavat edellyttää kansallisen oikeussäännön soveltamatta jättämistä, vaikka käytettävissä on vaihtoehtoinen menettelytapa, joka on ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen arvion mukaan vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden mukainen.

I Asiaa koskevat oikeussäännöt

A Unionin lainsäädäntö

5. Direktiivissä 2000/78 vahvistetaan yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevat säännöt. Sen 1 artiklan mukaan direktiivin tarkoituksena on torjua syrjintää ja toteuttaa yhdenvertaisen kohtelun periaate jäsenvaltioissa.

6. Direktiivin 2000/78 3 artiklassa määritellään direktiivin soveltamisala. Siinä säädetään seuraavaa:

”1. Yhteisölle annetun toimivallan puitteissa tätä direktiiviä sovelletaan kaikkiin henkilöihin sekä julkisella että yksityisellä sektorilla, julkisyhteisöt mukaan lukien, kun kyseessä on:

a) työn tai itsenäisen ammatin harjoittamista koskevat edellytykset, myös valinta- ja työhönottoperusteet, alasta ja ammattiasemasta riippumatta, sekä uralla eteneminen;

_ _”

7. Direktiivin 2000/78 II luku koskee oikeuskeinoja ja täytäntöönpanoa. Sen 9 artiklassa säädetään oikeuksien puolustamisesta. Kyseisen artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän direktiivin mukaisten velvoitteiden täytäntöönpanoon tarkoitetut oikeudelliset ja/tai hallinnolliset menettelyt, mukaan lukien jäsenvaltioiden aiheellisina pitämät sovittelumenettelyt, ovat – myös sen työsuhteen päätyttyä, jossa syrjinnän väitetään tapahtuneen – kaikkien niiden henkilöiden käytettävissä, jotka katsovat tulleensa kohdelluiksi väärin sen vuoksi, että heihin ei ole sovellettu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.”

B Kansallinen lainsäädäntö

1 Perustuslaki

8. Irlannin perustuslain (Bunreacht na hÉireann, jäljempänä perustuslaki) 34 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1 Lainkäytöstä vastaavat lailla perustetuissa tuomioistuimissa tämän perustuslain säännösten mukaisesti nimitetyt tuomarit, ja lainsäädännössä säädettyjä tiettyjä erityistapauksia lukuun ottamatta lainkäyttö on julkista.

3 Tuomio 9.3.1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49).

2 Tuomioistuimia ovat:

i alioikeudet (Courts of First Instance)

ii ylioikeus (Court of Appeal) ja

iii ylin muutoksenhakutuomioistuin (Court of Final Appeal).

3 1° Alioikeuksiin kuuluu High Court (ylempi piirituomioistuin), jolla on yleinen toimivalta ja valta ratkaista kaikki asiat ja kysymykset siitä riippumatta, ovatko ne oikeudellisia tai tosiseikkoja koskevia, siviilioikeudellisia vai rikosoikeudellisia.

2° Ellei tässä pykälässä toisin säädetä, High Courtin toimivalta ulottuu kysymykseen minkä tahansa lain pätevyydestä tämän perustuslain säännösten valossa, eikä tällaista kysymystä voida esittää (siihen vetoamalla, tällaisen väitteen esittämällä tai muulla tavoin) missään muussa tämän tai minkä tahansa muun tämän perustuslain pykälän nojalla perustetussa tuomioistuimessa kuin High Courtissa, Court of Appealissa tai Supreme Courtissa."

9. Perustuslain 37 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Mikään tässä perustuslaissa ei estä rajattujen lainkäyttötehtävien ja -vallan käyttämistä muissa kuin rikosoikeudellisissa asioissa sellaisen henkilön tai henkilöistä koostuvan elimen toimesta, jolle on asianmukaisesti annettu laissa valtuudet hoitaa tällaisia tehtäviä ja käyttää tällaisia valtuuksia, huolimatta siitä, että tällainen henkilö tai tällainen henkilöistä koostuva elin ei ole tämän perustuslain nojalla nimitetty tuomari tai perustettu tuomioistuin."

2 Merkityksellinen työlainsäädäntö

10. Ikään perustuvan syrjinnän kielto on vahvistettu Irlannissa yhdenvertaisuudesta työssä annetuilla laeilla (Employment Equality Acts, jäljempänä työelämän yhdenvertaisuuslaki).[4]

11. WRC (aiemmin Equality Tribunal) on lainkäyttöelimen kaltainen elin, jonka tehtävänä on tutkia, käsitellä ja ratkaista syrjinnästä tehtyjä valituksia.[5] Työelämän yhdenvertaisuuslain merkityksellisten säännösten mukaan WRC:llä on oikeus antaa määräys maksamatta jääneistä palkoista suoritettavasta korvauksesta, määräys yhdenvertaisesta palkkauksesta, määräys syrjinnästä maksettavasta korvauksesta, määräys yhdenvertaisesta kohtelusta, toimenpiteisiin velvoittava määräys ja määräys, jonka mukaan työnantajan on otettava valittaja takaisin työhön joko korvauksin tai korvauksitta.

12. Garda Síochánaa koskevan asetuksen[6] mukaan henkilöä ei oteta poliisikokelaaksi, josta on tarkoitus tulla kansallisten poliisivoimien jäsen, ellei kyseinen henkilö ole vähintään 18-vuotias mutta enintään 35-vuotias sen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jona ilmoitus avoimesta työpaikasta, jota palvelukseenotto koskee, julkaistiin ensimmäisen kerran kansallisessa sanomalehdessä.

4 Ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevan asian kannalta merkityksellisiä ovat yhdenvertaisuudesta työssä vuosina 1998–2004 annetut lait ja niiden muuttamisesta myöhemmin annettu lainsäädäntö merkityksellisiltä osin.

5 Työolosuhdelautakunnasta vuonna 2015 annetun lain (Workplace Relations Act) johdosta Equality Tribunalin tehtävät on nyt siirretty WRC:lle.

6 The Garda Síochána (Admissions and Appointments) (Amendment) Regulations, 2004 (S.I. nro 749, 2004).

II Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymys

13. Vuosina 2005–2007 Ronald Boyle, Brian Fitzpatrick ja Gerard Cotter (jäljempänä muut osapuolet) hakivat poliisikokelaiksi An Garda Síochánaan (Irlannin poliisi). Hakemukset evättiin sillä perusteella, että Garda Síochána -asetuksessa poliisikokelaaksi pääsyn yläikärajaksi on asetettu 35 vuotta (jäljempänä ikärajaa koskeva toimenpide).

14. Muut osapuolet valittivat hylkäyspäätöksistä työelämän yhdenvertaisuuslain nojalla (tuolloiseen) Equality Tribunaliin. He väittivät, että ikärajaa koskeva toimenpide merkitsee ikään perustuvaa syrjivää kohtelua työssä.

15. Toisin kuin sen nimi antaa ymmärtää, Equality Tribunal ei ole tuomioistuin vaan lailla perustettu muu elin. Se oli vuoteen 2015 saakka toimivaltainen käsittelemään valituksia, joissa oli kyse yhdenvertaisuudesta työelämässä. Sen jälkeen WRC sai aiemmin Equality Tribunalille kuuluneen toimivallan.

16. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan perustuslain 34 §:n 3 momentin 2 kohdassa tuomioistuimille varataan toimivalta jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä. Näin ollen Equality Tribunalilla ja sen seuraajalla, WRC:llä, ei tällaisina lakisääteisinä eliminä ole toimivaltaa käsitellä asioita, joissa tehokas oikeussuoja edellyttäisi kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä kansallisen tai unionin oikeuden perusteella.

17. Equality Tribunalin toimittamassa menettelyssä Irlannin oikeus- ja yhdenvertaisuusasioista vastaava ministeri (Minister for Justice and Equality, jäljempänä ministeri) otti esille toimivaltakysymyksen. Koska muut osapuolet katsoivat, että ikärajaa koskeva toimenpide oli direktiivin 2000/78 ja työelämän yhdenvertaisuuslain, joilla kyseinen direktiivi on pantu täytäntöön, vastainen, valituksissa merkitsivät tosiasiallisesti vaatimusta ikärajaa koskevan toimenpiteen, kansallisen oikeussäännön, soveltamatta jättämisestä. Ministeri väitti, ettei Equality Tribunalilla ollut toimivaltaa jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä, ja vaati, että Equality Tribunal käsittelee toimivaltakysymyksen esikysymyksenä ennen asiakysymystä.

18. Equality Tribunal kieltäytyi tästä. Sen sijaan se päätti pitää 11.6.2008 istunnon, jossa oli tarkoitus käsitellä sekä toimivaltakysymystä että ikään perustuvaa syrjintää koskevia asiakysymyksiä.

19. Koska Equality Tribunal oli kieltäytynyt tutkimasta toimivaltakysymystä esikysymyksenä, ministeri teki judicial review -valituksen High Courtiin.

20. Ministeri vaati ensinnäkin, että High Court kieltää Equality Tribunalia jatkamasta muiden osapuolten valitusten tutkimista. Toiseksi ministeri vaati High Courtia toteamaan, ettei Equality Tribunalilla ollut toimivaltaa käsitellä valituksia.

21. High Court totesi 17.2.2009 antamassaan tuomiossa, ettei Equality Tribunalilla ollut kansallisen lainsäädännön nojalla toimivaltaa käsitellä asiaa, joka edellytti implisiittisesti toimivaltaa kumota ikärajaa koskevan toimenpiteen kaltainen kansallinen oikeussääntö tai jättää soveltamatta sitä.

22. Equality Tribunal valitti tästä tuomiosta edelleen Supreme Courtiin. Kun asia tuli Supreme Courtin käsiteltäväksi, Equality Tribunalista oli tullut WRC.

23. Supreme Court antoi tuomionsa 15.6.2017 (jäljempänä 15.6.2017 annettu tuomio).[7] Siinä vahvistettiin High Courtin toteamus, jonka mukaan WRC:llä ei ole toimivaltaa jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä. Supreme Court kuitenkin huomautti lisäksi, että asiat, jotka yleensä kuuluisivat WRC:n toimivaltaan mutta joissa kyseisellä lakisääteisellä elimellä voisi kansallisen tai unionin oikeuden perusteella olla velvollisuus jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä, on sen sijaan saatettava High Courtin käsiteltäviksi.

24. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ollut varma siitä, onko tällainen lakisääteisen elimen ja tuomioistuimen välinen toimivallan jako unionin oikeuden mukainen, joten se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Kun

a) kansallinen elin on lailla perustettu ja sille on annettu yleinen toimivalta muun muassa varmistaa unionin oikeuden täytäntöönpano tietyllä alalla ja

b) kansallinen lainsäädäntö edellyttäisi, ettei kyseisellä elimellä ole toimivaltaa sellaisessa rajallisessa ryhmässä tapauksia, jossa tehokas oikeussuojakeino edellyttäisi kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä kansallisen tai unionin oikeuden perusteella ja

c) toimivaltaisilla kansallisilla tuomioistuimilla olisi toimivalta tehdä asianmukainen päätös kansallisen oikeuden soveltamatta jättämisestä, jos se on tarpeen kyseisen, unionin oikeuteen kuuluvan toimenpiteen noudattamiseksi, toimivalta käsitellä tapauksia, joissa tällainen oikeussuojakeino on tarpeen ja toimivalta tällaisissa tapauksissa määrätä mistä tahansa sellaisesta unionin oikeuteen perustuvasta oikeussuojakeinosta, joka katsotaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioon ottaen vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteen mukaiseksi,

onko kyseistä lakisääteistä elintä pidettävä toimivaltaisena käsittelemään valitus, jonka mukaan kansallinen lainsäädäntö on ristiriidassa asiaa koskevan unionin oikeuden kanssa, ja jos valitus on perusteltu, toimivaltaisena päättämään tämän lainsäädännön soveltamatta jättämisestä, huolimatta siitä, että kansallisen oikeuden mukaan toimivalta kuuluisi perustuslain nojalla perustetulle tuomioistuimelle eikä kyseiselle elimelle niissä tapauksissa, jotka koskevat lainsäädännön pätevyyden arviointia tai vaatimusta olla soveltamatta tätä lainsäädäntöä?”

25. Kirjallisia huomautuksia esittivät ministeri ja Commissioner of An Garda Síochána, Irlanti, WRC, ensimmäinen ja kolmas nimetty muu osapuoli, Tšekin hallitus ja Euroopan komissio. Tšekin hallitusta lukuun ottamatta nämä osapuolet esittivät myös suulliset lausumansa 5.6.2018 pidetyssä istunnossa.

III Tapauksen tarkastelu

26. Ennen ennakkoratkaisukysymyksen tutkimista tarkastelen ensin lyhyesti Tšekin hallituksen esille tuomaa kysymystä tutkittavaksi ottamisen edellytyksistä.

7 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antoi 15.6.2017 päivätyn ennakkoratkaisupyynnön lisäksi samana päivänä toisen tästä erillisen tuomion (Minister for Justice, Equality and Law Reform ym. v. The Workplace Relations Commission, [2017] IESC 43), jossa tarkasteltiin kysymystä WRC:n toimivallasta kansallisen lainsäädännön näkökulmasta. Mainitussa tuomiossa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin käsitteli myös tiettyjä unionin oikeuteen liittyviä kysymyksiä. Se tarkasteli erityisesti sitä, oliko WRC:n ja High Courtin välinen toimivallan jako vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden mukainen.

A Tutkittavaksi ottaminen

27. Tšekin hallitus väittää kirjallisissa huomautuksissaan, että ennakkoratkaisupyyntö olisi jätettävä tutkimatta. Sen mukaan ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole täsmentänyt, minkä direktiivin 2000/78 säännöksen kanssa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö on mahdollisesti ristiriidassa: ennakkoratkaisukysymyksen sanamuoto on pikemminkin niin yleinen, ettei sillä voida katsoa olevan mitään yhteyttä kyseiseen direktiiviin tai muihin unionin oikeuden säännöksiin.

28. Tämä pitää paikkansa. Se ei kuitenkaan tarkoita, ettei pyyntöä voida ottaa tutkittavaksi.

29. Unionin tuomioistuin jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän pyynnön ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin. [8]

30. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä käy selvästi ilmi, ettei ennakkoratkaisukysymys koske ikärajaa koskevan toimenpiteen (tai kyseessä olevan toimivaltasäännön) yhteensopivuutta minkään direktiivin 2000/78 yksittäisen säännöksen kanssa. Unionin tuomioistuinta on sen sijaan pyydetty selventämään periaatteellista kysymystä, joka on huomattavasti direktiivin yksittäisiä säännöksiä laajempi. Kuten edellä todettiin, tämä kysymys koskee (perustuslaillisen) säännön, jolla toimivalta tietyissä asioissa jaetaan lakisääteisen elimen, WRC:n, ja High Courtin välillä sen perusteella, minkälaisesta valituksesta on kyse, yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa.

31. Tämän lisäksi ennakkoratkaisupyyntöön sisältyy se tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskeva materiaali, joka on tarpeen, jotta unionin tuomioistuin voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyyn kysymykseen. Ennakkoratkaisupyynnössä esitetään myös selvästi, miksi ongelma ei ole hypoteettinen eikä sellainen, ettei sillä olisi mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin.

32. Ennakkoratkaisupyyntö on näin ollen otettava tutkittavaksi.

B Asiakysymys

33. Määrittäessään sitä, oliko WRC:llä toimivalta asioissa, joissa tehokas oikeussuoja edellyttää kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä kansallisen tai unionin oikeuden perusteella, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi, että Irlannin perustuslain nojalla valta jättää soveltamatta primaari- tai sekundaarioikeuden säännöstä tai kumota se kuuluu lähtökohtaisesti yksinomaan yleisille tuomioistuimille.

34. Tämä johtuu siitä, että ellei unionin oikeudessa muuta säädetä, toimivaltasääntöjä on tulkittava ottaen huomioon Irlannin perustuslain 34 §:ssä säädetty perustavanlaatuinen vaatimus, jonka mukaan lainkäytöstä vastaavat perustuslain mukaisesti perustetut tuomioistuimet.

35. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on tämän osalta huomauttanut myös, että perustuslain 37 §:n 1 momentissa ”rajattujen lainkäyttötehtävien ja -valtuuksien” suorittaminen ja käyttö muissa kuin rikosoikeudellisissa asioissa sallitaan poikkeuksellisesti henkilölle tai elimelle, jolle on asianmukaisesti annettu laissa tähän valtuudet. Siten Irlannin lainsäädännön mukaan lainkäyttövaltuuksia voidaan antaa lailla lakisääteiselle elimelle, kunhan tällaiset valtuudet ovat rajattuja.

8 Ks. mm. tuomio 6.9.2016, Petruhhin (C-182/15, EU:C:2016:630, 20 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

36. WRC on tällainen lakisääteinen elin, jolla on rajattuja lainkäyttötehtäviä. Työelämän yhdenvertaisuuslain mukaan valittajien on saatettava työelämässä tapahtunutta syrjintää koskeva valitus WRC:n käsiteltäväksi ensimmäisen asteen ratkaisua varten.[9] WRC käsittelee valituksia, jotka koskevat työelämää, yhdenvertaisuutta ja yhdenvertaista kohtelua koskevan lainsäädännön rikkomista (työnantajien tai palveluntarjoajien toimesta) ja tähän lainsäädäntöön perustuvia oikeuksia koskevia riita-asioita. Kun valitus on saatettu WRC:n käsiteltäväksi, sen johtaja tutkii aluksi, voidaanko asia siirtää sovittelijalle (mediation officer) asianosaisten välistä sovittelua varten. Jos asia ei sovellu sovitteluun, johtaja siirtää valituksen WRC:n jäsenelle (adjudication officer) ratkaisua varten.[10]

37. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi 15.6.2017 antamassaan tuomiossa sen käsiteltäväksi saatetun toimivaltakysymyksen osalta, ettei WRC:llä ole kansallisen lainsäädännön nojalla valtaa jättää soveltamatta kansallisen lainsäädännön säännöstä. Näin on siksi, ettei WRC:lle ole lailla annettu tällaista toimivaltaa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi myös, ettei tällainen toimivalta voi olla olemassa implisiittisesti.

38. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi siis, että Irlannin oikeusjärjestyksen perustuslaillisten vaatimusten mukaan, asiat, jotka edellyttävät kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä, eivät pääsääntöisesti kuulu WRC:n toimivaltaan. WRC:n sijasta valittajien on osoitettava vaatimuksensa suoraan High Courtille, jolla on toimivalta käsitellä tällaisia asioita.

39. WRC:n ja High Courtin välinen toimivallan jako perustuu oikeussuojaan, jota väitetyn syrjinnän poistaminen voi edellyttää. Tarkemmin ottaen WRC:llä *ei* ole toimivaltaa käsitellä valitusta, jos kyseisessä asiassa on tarpeen (jos valitus hyväksytään) jättää soveltamatta kansallisen primaari- tai sekundaarioikeuden säännöstä.

40. High Courtilla on yksinomainen toimivalta käsitellä tällaisia asioita. Näin ollen muiden osapuolten kaltaisten valittajien, jotka katsovat tulleensa kohdelluiksi väärin lainsäädäntötoimen vuoksi (tai joiden valitus edellyttäisi muutoin kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä), on pantava High Courtissa vierille ”judicial review -menettely” saadakseen vaatimuksensa hyväksytyksi ylemmäntasoisen oikeussäännön (tässä: direktiivin 2000/78) vastaiseksi todetun kansallisen oikeussäännön soveltamatta jättämisellä.

41. Onko WRC:n ja High Courtin välinen toimivallan jako kuitenkaan unionin oikeuden mukainen?

42. Tämä unionin tuomioistuimelle esitetty ennakkoratkaisukysymys kohdistuu selvästi jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden rajoihin. Siihen vastaaminen edellyttää ennen kaikkea kuitenkin, että ensin tarkastellaan unionin oikeuden ensisijaisuuden perustuslaillista periaatetta ja siihen elimellisesti kuuluvaa jäsenvaltion kaikkien toimielinten velvollisuutta huolehtia toimivaltansa puitteissa unionin oikeuden täyden tehokkuuden toteutumisesta.

43. Ennen näiden kysymysten käsittelyä on aluksi korostettava, ettei ennakkoratkaisukysymyksessä nimenomaisesti pyydetä unionin tuomioistuinta tulkitsemaan menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatetta ja siitä seuraavia vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päinvastoin toteaa, että se on jo katsonut, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa tarkasteltuna kyseinen toimivaltasääntö on kyseisten periaatteiden mukainen. Supreme Court pyytää näin ollen unionin tuomioistuinta selventämään, onko toimivaltasääntö unionin oikeuden vastainen *siitä huolimatta, että se on näiden periaatteiden mukainen*.

9 Sukupuoleen perustuva syrjintä on poikkeus tästä säännöstä: sukupuoleen perustuvaa syrjintää koskevissa tapauksissa valittaja voi *päättää* saattaa asiansa suoraan piirituomioistuimen (Circuit Court) käsiteltäväksi.

10 Ks. https://www.workplacerelations.ie/en/Complaints_Disputes/Adjudication/ (tarkasteltu 5.7.2018).

44. Kun pidetään mielessä unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välinen tehtäväjako SEUT 267 artiklan mukaisessa ennakkoratkaisumenettelyssä, ennakkoratkaisukysymystä olisi nähdäkseni tutkittava (ennen kaikkea) tältä kannalta.

1 Ensisijaisuuden periaatteen ja jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden vuorovaikutus

45. Säännöksen soveltamatta jättämisen ja säännöksen kumoamisen välinen ero saattaa toisinaan käytännössä olla varmasti pelkästään teoreettinen. Voi myös olla niin, että tietyn kansallisen oikeusjärjestelmän näkökulmasta näiden kahden välille ei voida tehdä todellista eroa.[11] Velvollisuuden olla *tietyssä yksittäistapauksessa* soveltamatta kansallista oikeussääntöä (koska se on unionin oikeuden vastainen) ja velvollisuuden kumota tällainen oikeussääntö – minkä seuraukset ovat laajempikantoiset, sillä näin se ei ole enää missään suhteessa pätevä (ex tunc tai ex nunc) – välinen ero on kuitenkin unionin oikeudessa merkittävä.

46. Tähän eroon perustuu tuomioon Simmenthal pohjautuva oikeuskäytäntö, jossa vahvistetaan unionin oikeuden ensisijaisuuden perustuslaillinen periaate ja tähdennetään tuomioistuinten ja hallintoviranomaisten asemaa unionin oikeuden täyden tehokkuuden takaamisessa.[12] Kyseinen ero perustuu unionin oikeusjärjestelmän hajautettuun rakenteeseen, jossa kunkin jäsenvaltion tehtävänä on määritellä asianmukaiset oikeussuojakeinot unionin oikeudesta johtuvien oikeuksien loukkausten korjaamiseksi ja, mikä tärkeämpää, toimielimet, joille on annettu toimivalta kumota (tai mitätöidä) oikeussääntöjä.

a) Tarve taata unionin oikeuden täysi tehokkuus: jäsenvaltion kaikkien toimielinten velvollisuus jättää soveltamatta unionin oikeuden vastaista kansallista lainsäädäntöä

47. Tuomioon Simmenthal[13] perustuva oikeuskäytäntö koskee lainsäädännön soveltamatta jättämistä tai tarkemmin ottaen jäsenvaltion toimielinten velvollisuutta jättää soveltamatta unionin oikeuden vastaisia kansallisia oikeussääntöjä, mikä on väistämätön seuraus tuomiossa van Gend en Loos vahvistetusta välitöntä oikeusvaikutusta koskevasta perustuslaillisesta doktriinista.[14] Sen lisäksi, että tuomiossa Simmenthal luotiin perusta unionin tuomioistuinten verkostolle, tehtiin siinä seuraavat kuuluisiksi muodostuneet toteamukset:

”21. – – [J]okainen kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu sen toimivallan rajoissa, on velvollinen soveltamaan yhteisön oikeutta kokonaisuudessaan ja suojaamaan yhteisön oikeudessa yksityisille annettuja oikeuksia ja jättämään soveltamatta kaikkia sellaisia kansallisia oikeussääntöjä, jotka mahdollisesti ovat ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, riippumatta siitä, onko nämä kansalliset oikeussäännöt annettu aikaisemmin vai myöhemmin kuin kyseinen yhteisön oikeussääntö.

22. Näin ollen yhteisöjen oikeuden luonteesta johtuvien vaatimusten kanssa ovat yhteensopimattomia kaikki sellaiset kansallisen oikeusjärjestyksen oikeussäännöt tai lainsäädännölliset, hallinnolliset taikka tuomioistuinten käytännöt, jotka heikentäisivät yhteisön oikeuden tehokkuutta estämällä sen, että yhteisön oikeuden soveltamiseen toimivaltainen tuomioistuin voi jo yhteisöjen oikeuden soveltamisajankohtana tehdä kaiken tarpeellisen sellaisten kansallisten säännösten syrjäyttämiseksi, jotka mahdollisesti estävät yhteisön normien täyden tehokkuuden.

11 15.6.2017 annetun tuomion 5.3 ja 5.6 kohta.

12 Ks. erityisesti tuomio 22.10.1998, IN. CO. GE.’90 ym. (C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:498, 21 kohta). Ks. myös julkisasiamies Ruiz-Jarabo Colomerin ratkaisuehdotus IN. CO. GE.’90 ym. (C-10/97–C-22/97, EU:C:1998:228, 16–44 kohta).

13 Tuomio 9.3.1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49).

14 Tuomio 5.2.1963, van Gend en Loos (26/62, EU:C:1963:1).

23. Näin olisi silloin, kun siinä tilanteessa, että yhteisön oikeussäännöt ja myöhemmin annettu kansallinen laki ovat ristiriidassa, tämän ristiriidan ratkaiseminen kuuluisi sen tuomioistuimen sijasta, jonka tehtävänä on varmistaa yhteisön oikeuden soveltaminen, jollekin muulle elimelle, jolla olisi tältä osin omaa harkintavaltaa, vaikka tästä aiheutuva este yhteisön oikeuden täydelle tehokkuudelle olisikin vain väliaikainen.

24. – – kansallinen tuomioistuin, jonka tehtävänä on toimivaltansa rajoissa soveltaa yhteisön oikeussääntöjä, on velvollinen varmistamaan näiden oikeussääntöjen täyden vaikutuksen niin, että se tarvittaessa jättää omasta aloitteestaan soveltamatta kaikkia yhteisön oikeuden kanssa ristiriidassa olevia kansallisia sääntöjä, vaikka ne olisi annettu myöhemmin kuin kyseiset yhteisön oikeussäännöt, eikä sen tarvitse pyytää tai odottaa näiden kansallisten oikeussääntöjen poistamista lainsäädäntöteitse tai jollakin muulla perustuslain mukaisella tavalla.” [15]

48. Tuomio Simmenthal koski toisin sanoen (muiden perustuslaillisesti erittäin merkittävien kysymysten ohella) alemmanasteisen tuomioistuimen toimivaltaa jättää soveltamatta unionin oikeuden vastaista kansallista oikeussääntöä tarvitsematta ensin odottaa, että ylemmänasteinen tuomioistuin kumoaa kyseisen säännöksen. [16]

49. Unionin tuomioistuimen myöhemmässä oikeuskäytännössä on kuitenkin edelleen tarkennettu, että tämä velvollisuus koskee myös muita jäsenvaltion toimielimiä, kuten hallintoviranomaisia. Tuomion Costanzo [17] mukaan hallintoviranomaisilla on kansallisten tuomioistuinten tavoin velvollisuus soveltaa sellaisen direktiivin säännöksiä, joilla on välitön oikeusvaikutus. Siinä todettiin myös, että silloin, kun ne edellytykset täyttyvät, joiden mukaisesti yksityiset oikeussubjektit voivat vedota direktiivin säännöksiin kansallisissa tuomioistuimissa, julkishallinnolla kokonaisuudessaan (kunnat mukaan lukien) on velvollisuus soveltaa direktiivin säännöksiä ja olla soveltamatta sellaisia kansallisia säännöksiä, jotka eivät ole kyseisen direktiivin säännösten mukaisia. [18]

50. Tuomiossa CIF [19] oli kyse muun muassa Italian kilpailuviranomaisen (riidanalaisesta) toimivallasta jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä, jossa edellytettiin EY 81 artiklan 1 kohdan (nykyisin SEUT 101 artiklan 1 kohdan) vastaista menettelyä tai annettiin mahdollisuus siihen. Tutkinnan kohteena olleet yritykset väittivät, että kilpailuviranomaisella oli velvollisuus soveltaa tällaista kansallista lainsäädäntöä eikä se voinut olla soveltamatta sitä. Kilpailuviranomainen katsoi itse, että valta tähän perustui välittömän oikeusvaikutuksen ja unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteisiin.

51. Tässä yhteydessä kyseisessä tuomiossa todettiin jälleen kerran, että velvollisuus jättää soveltamatta unionin oikeuden vastaista kansallista lainsäädäntöä ulottuu kaikkiin valtion toimielimiin, mukaan lukien hallintoviranomaiset. Tämä velvollisuus sisältää tilanteen mukaan myös velvollisuuden antaa kaikki tarpeelliset säännökset unionin oikeuden täyden vaikutuksen toteutumisen helpottamiseksi. [20]

15 Tuomio 9.3.1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, 21–24 kohta).

16 Unionin tuomioistuin on vahvistanut tämän oikeuskäytännön lukuisissa asioissa. Ks. mm. tuomio 19.6.1990, Factortame ym. (C-213/89, EU:C:1990:257, 20 ja 21 kohta); tuomio 4.6.1992, Debus (C-13/91 ja C-113/91, EU:C:1992:247, 32 kohta); tuomio 2.8.1993, Levy (C-158/91, EU:C:1993:332, 9 kohta) ja tuomio 5.3.1998, Solred (C-347/96, EU:C:1998:87, 30 kohta).

17 Tuomio 22.6.1989, Costanzo (103/88, EU:C:1989:256).

18 Idem, 31–33 kohta.

19 Tuomio 9.9.2003, CIF (C-198/01, EU:C:2003:430).

20 Idem, 49 kohta.

52. Tämän jälkeen tuomiossa huomautettiin, että kansalliselle kilpailuviranomaiselle on annettu tehtäväksi valvoa erityisesti EY 81 artiklan noudattamista. Kyseisessä määräyksessä, luettuna yhdessä EY 10 artiklan (nykyisin SEU 4 artiklan 3 kohta) kanssa, asetettiin jäsenvaltioille pidättäytymisvelvollisuus (velvollisuus olla toteuttamatta unionin kilpailusääntöjen vastaisia toimenpiteitä). Näiden kilpailusääntöjen tehokasta vaikutusta heikennettäisiin, jos tämä viranomainen ei saisi todeta, että kansallinen toimenpide on ristiriidassa EY 81 artiklan (ja EY 10 artiklan) kanssa, ja jos tämä viranomainen ei siksi jättäisi soveltamatta kyseistä toimenpidettä. [21]

53. Edellä mainitussa oikeuskäytännössä todetaan siten selvästi, ettei sillä ole merkitystä, annetaanko kansallisessa oikeusjärjestelmässä kyseiselle jäsenvaltion toimielimelle toimivalta jättää soveltamatta unionin oikeuden vastaista kansallista säännöstä. Kyseisen toimielimen on joka tapauksessa tehtävä näin, jos se on tarpeen unionin oikeuden täyden tehokkuuden takaamiseksi.

54. On kuitenkin korostettava, että tuomion Simmenthal tuomiolauselman mukaan tällainen velvollisuus on vain silloin, kun kyseinen toimielin toimii sille (kansallisessa lainsäädännössä) annetun *toimivallan rajoissa*. [22]

55. Etenkin kansallisista tuomioistuimista unionin tuomioistuin on nimenomaisesti todennut, että velvollisuutta jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä rajoittaa sille kansalliselle tuomioistuimelle annettu toimivalta, jota pyydetään soveltamaan unionin oikeuden säännöksiä. Tämä toteamus viittaa yhtäältä siihen, että unionin tuomioistuin huolehtii vapaudesta, joka jäsenvaltioiden pitää voida säilyttää, kun ne määrittelevät valtiosääntöperinteensä mukaisesti oikeuslaitoksensa ja hallintonsa perusrakenteen. Toisaalta siinä viitataan niiden eri perustuslaillisten järjestelmien kunnioittamiseen, jotka yhdessä muodostavat unionin oikeusjärjestelmän perustan.

56. Tällä oikeuskäytännöllä pyritään näin viime kädessä varmistamaan se, että jäsenvaltion toimielin, joka toimii osana kyseisen jäsenvaltion oikeuslaitosta koskevassa ja/tai hallintoa, pystyy tarjoamaan asianmukaisen suojan niille yksityisten oikeussubjektin oikeuksille, jotka nämä saavat unionin oikeudesta, ja näin takaamaan unionin oikeuden täyden tehokkuuden.

b) Velvollisuus taata unionin oikeuden täysi tehokkuus kyseiselle toimielimelle annetun toimivallan puitteissa

57. WRC on se elin, jonka tehtäväksi Irlannin lainsäätäjä on nimenomaisesti antanut huolehtia direktiivin 2000/78 9 artiklan 1 kohdan mukaisesti siitä, että direktiivistä johtuvat velvollisuudet pannaan tehokkaasti täytäntöön. Sillä on yleinen toimivalta käsitellä työelämässä esiintyvää syrjintää koskevia valituksia.

58. Voitaisiin näin ollen väittää, että tuomiossa Simmenthal – tuolloin innovatiivisella tavalla – käyttöön otettu ensisijaisuuden periaate edellyttää, että WRC:n on voitava jättää soveltamatta kansallisia oikeussääntöjä, joita se pitää direktiivin 2000/78 vastaisina (tässä: ikärajaa koskeva toimenpide). WRC, ensimmäinen ja kolmas nimetty muu osapuoli ja komissio väittävät pohjimmiltaan näin.

59. Tämä lähestymistapa on tietyllä tavalla houkutteleva. En kuitenkaan ole vakuuttunut, että se on oikea.

21 Idem, 50 kohta.

22 Tuomio 9.3.1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, 21 kohta) ja tuomio 19.6.1990, Factortame ym. (C-213/89, EU:C:1990:257, 20 kohta). Ks. myös tuomio 10.4.1984, von Colson ja Kamann (14/83, EU:C:1984:153, 26 kohta).

60. Tässä yhteydessä on muistettava, ettei unionin oikeuden ensisijaisuuden perustuslaillista merkitystä unionin oman oikeusjärjestelmän perusperiaatteena ole syytä aliarvioida. Perustavanlaatuisen merkityksensä vuoksi unionin oikeuden ensisijaisuudesta ei voida poiketa. Poikkeusten salliminen ensisijaisuudesta vahingoittaisi näet perustaa, jolle unionin oikeusjärjestelmä rakentuu.

61. Näin ollen on nähdäkseni selvää, että kansallinen (perustuslain tai muu) säännös, jossa kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättäminen varataan yleisesti tuomioistuimille, on selkeästi ristiriidassa unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen kanssa, sellaisena kuin se on vahvistettu erityisesti tuomioissa Simmenthal ja Costanzo. Tällainen säännös olisi näet kiistatta räikeässä ristiriidassa sen unionin tuomioistuimen vahvistaman säännön kanssa, jonka mukaan *kaikilla* julkishallinnon elimillä on velvollisuus soveltaa unionin oikeuden säännöksiä, joilla on välitön oikeusvaikutus, ja olla soveltamatta sellaisia kansallisia säännöksiä, jotka eivät ole näiden säännösten mukaisia.[23]

62. Lähemmin tarkasteltuna nyt käsiteltävä asia voidaan kuitenkin erottaa tuomioon Simmenthal perustuvasta oikeuskäytännöstä. On tärkeää huomata, että pääasiassa kyseessä olevalla toimivaltasäännöllä ei kyseenalaisteta unionin oikeuden ensisijaisuutta eikä laajemmin unionin oikeuden täyttä tehokkuutta.

63. Käsiteltävässä asiassa on kyse siitä, säädetäänkö unionin oikeudessa, millä lainkäyttöelimellä olisi oltava toimivalta käsitellä tiettyyn ryhmään kuuluvia asioita.

64. Käsiteltävä asia eroaa tilanteesta, jossa sellaisen tuomioistuimen, jolla on asiallinen toimivalta käsitellä asia, kuten tuomiossa Simmenthal, tai jossa viranomaisen, jolla on kiistatta yksinomainen toimivalta tehdä hallintopäätös, kuten tuomiossa Costanzo, toimivaltaa rajoitetaan unionin oikeuden täyden tehokkuuden takaamiseksi ja siten tarvittaessa tehokkaan oikeussuojan tarjoamiseksi silloin, kun unionin oikeutta rikotaan.

65. Käsiteltävä asia eroaa myös tuomion CIF taustalla olleesta tilanteesta (muunnelma edellä kuvatusta tilanteesta) eli tilanteesta, jossa kansallisella viranomaisella ei ole nimenomaista toimivaltaa jättää soveltamatta unionin kilpailusääntöjen, joiden noudattaminen saman viranomaisen oli tarkoitus taata, vastaista kansallista lainsäädäntöä.

66. On korostettava, että käsiteltävässä asiassa on kyseessä tilanne, jossa kansallisessa lainsäädännössä, sellaisena kuin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on sitä tulkinnut, jaetaan *asiallinen* toimivalta tietyissä asioissa WRC:n ja High Courtin välillä antamalla viimeksi mainitulle *yksinomainen* toimivalta käsitellä asioita, jotka koskevat lainsäädännön pätevyyden arviointia tai edellyttävät lainsäädännön soveltamatta jättämistä.

67. Tässä menettelyllisesti hyvin erityisessä asiayhteydessä rinnastuksia tuomioon Simmenthal perustuvaan oikeuskäytäntöön on mielestäni tehtävä varoen.

68. Kuten edellä jo todettiin, kyseisen oikeuskäytännön tarkoituksena on taata unionin oikeuden täysi tehokkuus ja etenkin antaa yksityiselle oikeussubjektille mahdollisuus saada tehokas suoja unionin oikeudesta johtuville oikeuksilleen hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa, jolla *on toimivalta* käsitellä asia. Tällaisen suojan varmistamiseksi kaikilla valtion toimielimillä on myös oltava toimivalta jättää soveltamatta kansallinen säännös, vaikka kansallisessa oikeusjärjestelmässä sille ei annettaisikaan tällaista toimivaltaa. Unionin oikeuden täyden tehokkuuden näkökulmasta olisi ongelmallista, jos (ylimmänasteisen) tuomioistuimen olisi ensin vaatimuksesta todettava merkityksellinen kansallinen säännös unionin oikeuden vastaiseksi tai todettava se mitättömäksi.

23 Tuomio 9.3.1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, 21 kohta) ja tuomio 22.6.1989, Costanzo (103/88, EU:C:1989:256, 31–33 kohta).

69. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä varmistetaan näin, että tuomioistuimet ja viranomaiset, joiden on sovellettava unionin oikeutta, voivat tehdä näin täysimääräisesti *kukin toimivaltansa puitteissa*.

70. Oikeuskäytännössä ei sitä vastoin pyritä nähdäkseni puuttumaan tuomioistuinten (ja/tai hallintoelinten) väliseen *toimivallan* jakoon. Siinä ei anneta tuomioistuimelle (tai etenkään hallintoelimelle) mahdollisuutta jättää toimivaltasääntöjä huomiotta unionin oikeuden täyden tehokkuuden nimissä. Tämä johtuu lähinnä siitä laajasta itsemääräämisoikeudesta, joka jäsenvaltioilla on lähtökohtaisesti menettelysääntöjen antamisen osalta, – kuten silloin kun on kyse menettelysäännöistä, jotka koskevat tietyissä asiaryhmissä toimivaltaisen viranomaisen tai tuomioistuimen nimeämistä, – edellyttäen, että vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita noudatetaan.[24]

71. Hallintoelimellä tai tuomioistuimella voi nähdäkseni olla velvollisuus jättää soveltamatta kansallista säännöstä unionin oikeuden täyden tehokkuuden takaamiseksi vain, kun on ensin todettu, että kyseisellä elimellä on asiallinen toimivalta käsitellä asia (tai, kun kyse on viranomaisista yleensä, tehdä päätös tietystä kysymyksestä).

72. Kaikki menettelyn osapuolet näyttävät myöntävän, että kansallisen perustuslainsäädännön nojalla WRC:llä ei ole tällaista toimivaltaa. Jos WRC käsittelisi valituksen, joka edellyttää kansallisen säännöksen soveltamatta jättämistä, tämä ei tapahtuisi sen toimivallan puitteissa.

73. On syytä korostaa, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan pääasiassa kyseessä oleva sääntö koskee *asiallista* toimivaltaa: säännöllä jaetaan WRC:n ja High Courtin välillä toimivalta tiettyjen asioiden käsittelyyn ensimmäisessä asteessa. Tämä tarkoittaa, että sellaisen asiaryhmän osalta, jossa syrjintää työssä koskevan valituksen hyväksyminen edellyttää kansallisen säännöksen soveltamatta jättämistä, High Court on toimivaltainen lainkäyttöelin.

74. On totta, että WRC:n edellytetään toimivaltansa puitteissa varmistavan yhdenvertaista kohtelua työelämässä koskevan lainsäädännön, direktiivi 2000/78 mukaan lukien, noudattaminen. Tätä toimivaltaa on kuitenkin rajoitettu käsiteltävässä asiassa kyseessä olevalla toimivaltasäännöllä.

75. Asiassa ei ole väitetty, ettei WRC pystyisi tarjoamaan tehokasta oikeussuojaa tai takaamaan unionin oikeuden täyttä tehokkuutta asioissa, joissa se on toimivaltainen (toisin sanoen asioissa, joissa valitus koskee työnantajan harjoittamaa eikä lainsäädäntötoimesta johtuvaa syrjintää). Sillä ei yksinkertaisesti ole *lainkaan* toimivaltaa asioissa, joissa valituksen hyväksyminen edellyttää lainsäädännön soveltamatta jättämistä.

76. Tämä seikka erottaa nähdäkseni käsiteltävän asian edellä mainitusta oikeuskäytännöstä: kysymys siitä, oliko kyseisellä elimellä toimivalta käsitellä asia (tai tehdä päätös tietystä kysymyksestä) ei yksinkertaisesti tullut esille siinä tarkastelluissa tapauksissa. Yhteinen nimittäjä kaikille näille asioille on pikemminkin se, että niissä ei rajoitettu toimivaltaisen tuomioistuimen tai viranomaisen toimivaltaa vaan *keinoja*, joita sillä oli käytettävissään unionin oikeuden täyden tehokkuuden takaamiseksi.

77. Olisi kiistatta houkuttelevaa rinnastaa käsiteltävä asia tuomioon CIF. Kuten komissio istunnossa totesi, tuomiossa CIF tarkastellussa tapauksessa yksityisellä oikeussubjektilla, joka haki oikeussuojaa unionin kilpailusääntöjen rikkomista vastaan, olisi ollut käytettävissään vaihtoehtoinen kanava: yleiset tuomioistuimet. Näiden tuomioistuinten olisi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan

24 Ks. mm. tuomio 16.12.1976, Rewe-Zentralfinanz ja Rewe-Zentral (33/76, EU:C:1976:188, 5 kohta); tuomio 16.12.1976, Comet (45/76, EU:C:1976:191, 13–16 kohta); tuomio 14.12.1995, Peterbroeck (C-312/93, EU:C:1995:437, 12 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen); tuomio 13.3.2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio 7.6.2007, van der Weerd ym. (C-222/05–C-225/05, EU:C:2007:318, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

pitänyt jättää soveltamatta unionin kilpailusääntöjen vastaista kansallista lainsäädäntöä. Tästä teoreettisesta vaihtoehdosta huolimatta unionin tuomioistuin katsoi, että Italian kilpailuviranomaisella oli velvollisuus jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä unionin kilpailusääntöjen täyden tehokkuuden takaamiseksi.

78. Tältä osin on kuitenkin erityisen tärkeää huomata, ettei kansallisessa lainsäädännössä rajoitettu Italian kilpailuviranomaisen toimivaltaa varmistaa unionin kilpailusääntöjen noudattaminen: se oli päinvastoin (ainoa) toimielin, jolle oli annettu valtuudet varmistaa unionin kilpailusääntöjen noudattaminen. Käsiteltävästä asiasta poiketen kyseisen viranomaisen asiallista toimivaltaa ei ollut rajattu tiettyyn asiaryhmään. Tarve taata unionin oikeuden täysi tehokkuus edellytti näet tuomiossa CIF sitä, että kansallisen kilpailuviranomaisen piti voida jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä: kyseisessä tapauksessa tämän viranomaisen olisi ollut vaikeaa, ellei jopa mahdotonta, varmistaa unionin kilpailusääntöjen, joita sen oli sovellettava, noudattaminen, ellei sillä olisi ollut tällaisia valtuuksia.

79. Minun on vaikea havaita samankaltaista tarvetta käsiteltävässä asiassa.

80. Kun valitus, joka saattaa edellyttää kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä, on saatettu toimivaltaisen elimen (High Court) käsiteltäväksi, mainittu tuomioistuin voi jättää soveltamatta kansallista lainsäädäntöä, jos se todetaan unionin oikeuden tai jonkin muun ylemmänasteisen oikeusnormin vastaiseksi, ja tarjota minkä tahansa muun ratkaisun, jota väitetyn syrjinnän poistaminen edellyttää. On myös erittäin tärkeää painottaa, ettei valittajilla ole käytettävissään vaihtoehtoista kanavaa, koska toimivalta käsitellä valituksia, jotka koskevat lainsäädännön pätevyyden arviointia tai edellyttävät lainsäädännön soveltamatta jättämistä, on annettu yksinomaan High Courtille.

81. Tästä syystä en myöskään voi hyväksyä väitettä, jonka mukaan toimivaltasääntö estää WRC:n kaltaista elintä, jolla on SEUT 267 artiklassa tarkoitetun ”tuomioistuimen” asema,[25] varmistamasta, että unionin oikeudesta johtuvia oikeuksia suojellaan tehokkaasti.

82. Lähemmässä tarkastelussa paljastuu tämän väitteen heikkous: WRC ei ensinnäkään voisi pyytää ennakkoratkaisua asiakysymykseen siitä, onko lainsäädäntötoimi direktiivin 2000/78 vastainen, koska tällaisten asioiden käsittely ei kuulu sen toimivaltaan. Sitä vastoin High Court tuomioistuimena, jolla on toimivalta käsitellä asia, olisi voinut pyytää ennakkoratkaisua ikärajaa koskevan toimenpiteen unionin oikeuden mukaisuudesta.

83. Tähän perustuvaa väitettä käsiteltiin varsin seikkaperäisesti istunnossa. Etenkin WRC totesi, että jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei toimivaltasääntö ole unionin oikeuden vastainen, SEUT 267 artiklan mukaisen ennakkoratkaisumenettelyn tehokkuus vaarantuisi. Kyseessä oleva sääntö voisi estää WRC:tä takaamasta unionin tuomioistuimen antaman tuomion, jonka mukaan Irlannin säännös on direktiivin 2000/78 vastainen, täyttä tehokkuutta.

84. Huomautan tämän osalta, että tässä väitteessä oletetaan asian kuuluvan WRC:n toimivaltaan. Yksikään menettelyn osapuolista ei kuitenkaan ole kyennyt esittämään konkreettista esimerkkiä tilanteesta, jossa olisi kyse kummastakin seuraavassa mainitusta seikasta: nimittäin yhtäältä siitä, että asia kuuluu WRC:n toimivaltaan, koska siihen ei liity vaatimusta, joka edellyttää kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä, ja toisaalta siitä, että unionin tuomioistuin on WRC:n esittämän ennakkoratkaisupyynnön perusteella katsonut, että kansallinen säännös on direktiivin 2000/78 vastainen.

25 Equality Tribunal on esittänyt unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön toimivaltaansa kuuluvassa asiassa. Ks. tuomio 18.3.2014, Z. (C-363/12, EU:C:2014:159).

85. Vaikeuksiin, joita menettelyn osapuolilla on ollut yrittäessään keksiä konkreettista esimerkkiä tilanteesta, jossa toimivaltasääntö vaarantaisi SEUT 267 artiklan mukaisen ennakkoratkaisumenettelyn tehokkuuden, vaikuttaa olevan hyvin yksinkertainen selitys: tällainen tilanne voi syntyä vain, jos WRC:n joko katsotaan olevan toimivaltainen tai se ylittää toimivaltansa rajat ja käsittelee tällaisen valituksen.

c) Välipäätelmä

86. Voi olla hyviä syitä siihen, että toimivalta on tietyllä oikeudenalalla jaettu eri (lainkäyttö)elinten välillä.

87. On yhä yleisempää, että arkielämän ristiriitojen, kuten kuluttajariitojen ja työpaikalla ilmenevien ristiriitojen, ratkaiseminen ”ulkoistetaan” tuomioistuimilta niihin erikoistuneille elimille, joilla on (rajatut) valtuudet sovitella ja/tai ratkaista nopeasti tällaisia riitoja.[26] Yhtä tavallista on, että ristiriitoja tällaisissa elimissä ratkaisevilla henkilöillä, kuten WRC:n jäsenillä, ei välttämättä ole oikeustieteellistä koulutusta. Näillä elimillä on todennäköisesti paremmat edellytykset kuin tuomioistuimilla ratkaista tämänkaltaisia ristiriitoja vähäisin kustannuksin, nopeasti ja tehokkaasti.

88. Tällaisilla elimillä ei kuitenkaan ole parhaat edellytykset käsitellä kaikkia riita-asioita, etenkään sellaisia, joissa tulee esille tärkeitä periaatteellisia kysymyksiä, joilla on laajempia oikeudellisia vaikutuksia.

89. Unionin tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, että kun unioni ei ole antanut asiaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion asiana on sisäisessä oikeusjärjestyksessään määrittää toimivaltaiset tuomioistuimet (tai tapauksen mukaan hallintoelimet) ja antaa menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan yksityisillä oikeussubjekteilla unionin oikeuden perusteella olevat oikeudet.[27] Jäsenvaltioilla on kuitenkin velvollisuus taata kussakin yksittäistapauksessa näiden oikeuksien tehokas suoja.[28] Toisin sanoen, toimivalta tietyllä unionin oikeuden alalla voidaan jakaa eri elimille, kunhan kyseessä olevat oikeudet saavat asianmukaisen suojan.

90. Tällaisten toimielinten on kunkin toimivaltansa puitteissa taattava unionin oikeuden täysi tehokkuus jättämällä tarvittaessa soveltamatta unionin oikeuden vastaista oikeussääntöä. Toimielin ei toisin sanoen voi unionin oikeuden ensisijaisuuden nojalla vain jättää huomiotta toimivaltasääntöjä, joilla rajataan sen tiettyä alaa koskeva asiallinen toimivalta, sellaisena kuin se on kansallisessa lainsäädännössä määritelty.

91. Katson näin ollen, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen toimivaltasääntö, jolla toimivalta tietyissä asioissa jaetaan lakisääteisen elimen ja yleisen tuomioistuimen välillä sen perusteella, millainen valitus on tehty, ei ole unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen vastainen ja kuuluu jäsenvaltioiden menettelyllisen itsemääräämisoikeuden piiriin.

26 Tällaiset menettelyt kuuluvat laajaan yläkäsitteeseen ”vaihtoehtoinen riidanratkaisu” tai ”ADR”.

27 Ks. esim. edellä alaviitteessä 24 mainittu oikeuskäytäntö sekä tuomio 15.4.2008, Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, 44 kohta) ja tuomio 8.9.2009, Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, 88 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Ks. esim. tuomio 9.7.1985, Bozzetti (179/84, EU:C:1985:306, 17 kohta); tuomio 18.1.1996, SEIM (C-446/93, EU:C:1996:10, 32 kohta) ja tuomio 17.9.1997, Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, 40 kohta).

92. Jos unionin tuomioistuin pitäytyy tiukasti ennakkoratkaisukysymyksen sanamuodossa, asia ratkeaisi tähän. Tämä johtuu siitä, että kuten ennakkoratkaisukysymyksestä ilmenee, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on jo todennut toimivaltasäännön yhteensopivuuden vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden kanssa: ennakkoratkaisukysymys itsessään nimittäin perustuu siihen toteamukseen, ettei kyseessä oleva toimivaltasääntö ole ristiriidassa mainittujen periaatteiden kanssa. [29]

93. Viime kädessä onkin tietysti kansallisen tuomioistuimen asia ratkaista, onko riitautettu kansallinen menettelysääntö vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden mukainen. Koska menettelyn osapuolet ovat käsitelleet näitä periaatteita laajasti sekä kirjallisissa että suullisissa huomautuksissaan, pidän kuitenkin tarpeellisena tarkastella niitä keskeisiä väitteitä, joita osapuolet ovat esittäneet ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tekemistä päätelmistä etenkin tehokkuusperiaatteen osalta.

2 WRC:n ja High Courtin välinen toimivallan jako: vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteiden noudattaminen

94. Unionin tuomioistuimen asiaa koskevan runsaan oikeuskäytännön mukaan menettelysäännöt sellaisia oikeussuojakeinoja varten, joilla pyritään turvaamaan unionin oikeuteen perustuvat yksityisten oikeussubjektien oikeudet, eivät saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia luonteeltaan jäsenvaltion sisäisiä oikeussuojakeinoja (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeusjärjestyksessä vahvistettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate). [30]

a) Vastaavuus: oikean vertailukohdan yksilöinti

95. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi 15.6.2017 antamassaan tuomiossa, että toimivaltasääntö täyttää vastaavuusperiaatteen edellytykset, koska täysin samaa sääntelyä sovellettaisiin riippumatta siitä, perustuuko oikeussääntö, jonka perusteella menettely on käynnistetty, kansalliseen vai unionin lainsäädäntöön. Toisin sanoen, kyseessä olevaa toimivaltasääntöä sovellettaisiin myös ja sillä annettaisiin toimivalta High Courtille, kun kyse olisi yksinomaan kansalliseen lainsäädäntöön perustuvasta valituksesta. [31]

96. Nähdäkseni tämä näkemys on aivan asianmukainen.

97. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään erityisesti, että kyseistä kansallista sääntöä sovelletaan samalla tavalla sekä yksityisten oikeussubjektien unionin oikeuteen perustuvien oikeuksien loukkaamista koskeviin oikeussuojakeinoihin että kansallisen oikeuden rikkomista koskeviin oikeussuojakeinoihin, joiden kohde ja syy ovat samankaltaiset. [32] Vastaavuuden arviointi on toisin sanoen kaksivaiheinen menettely. Ensin on yksilöitävä oikea vertailukohta. Toiseksi on arvioitava, kohdellaanko unionin oikeuteen perustuvaa oikeussuojakeinoa epäedullisemmin kuin vastaavaa kansalliseen oikeuteen perustuvaa oikeussuojakeinoa.

98. Ensimmäinen ja kolmas muu nimetty osapuoli ovat väittäneet tämän osalta, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole valinnut sopivinta vertailukohtaa. Heidän mukaansa sopivampi vertailukohta voisi olla syrjintävalitus, joka joko perustuu direktiivin 2000/78 soveltamisalan ulkopuolelle jäävään syyhyn tai joka ei edellytä kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä.

29 Ennakkoratkaisukysymyksessä todetaan jokseenkin moniselitteisesti, että ”[tuomioistuimissa annettava] oikeussuojakeino” on katsottu vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteen mukaiseksi. Kun otetaan huomioon 15.6.2017 annettu tuomio, tämä toteamus voidaan kuitenkin ymmärtää siten, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on katsonut, että High Courtin *menettely*, joka on valittajien käytettävissä silloin, jos heidän asiansa ei kuulu WRC:n toimivaltaan, on näiden periaatteiden mukainen.

30 Ks. mm. edellä alaviitteessä 27 mainittu oikeuskäytäntö.

31 15.6.2017 annetun tuomion 7.1 kohta.

32 Tuomio 27.6.2013, Agrokonsulting-04 (C-93/12, EU:C:2013:432, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

99. Tämän osalta on ensinnäkin muistutettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, joka suoraan tuntee sovellettavat menettelysäännöt, asia on tutkia kyseisten oikeussuojakeinojen samankaltaisuus niiden kohteen, perusteen ja olennaisten piirteiden perusteella.[33] Vaikuttaa näin ollen siltä, että unionin tuomioistuin voi kyseenalaistaa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen vastaavuusperiaatteesta esittämän toteamuksen ainoastaan poikkeustapauksessa, jos tämä arviointi osoittautuu ilmeisen virheelliseksi.

100. Tällainen äärimmäinen toimenpide ei ole tarpeen käsiteltävässä asiassa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on nähdäkseni päinvastoin valinnut ainoan perustellun vertailukohdan.

101. Kuten unionin tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, vastaavuusperiaate ei edellytä sitä, että jäsenvaltion olisi sovellettava kaikkein edullisinta kansallista sääntelyä kaikkiin tietyllä oikeudenalalla vireille pantuihin menettelyihin.[34]

102. Ensimmäinen ja kolmas muu nimetty osapuoli väittävät ymmärtääkseni kirjallisissa huomautuksissaan, että kaikkia yhdenvertaista kohtelua työssä koskevia vaatimuksia olisi pidettävä vertailukelpoisina lähinnä siksi, että menettely WRC:ssä on kevyempi eikä siihen liity taloudellista riskiä valittajan kannalta.

103. Jos tämä lähestymistapa hyväksyttäisiin, vastaavuuden arviointi menettäisi käytännössä merkityksensä. Se merkitsisi sitä, että toisiinsa verrataan vertailukelvottomia seikkoja. Kuten käsiteltävä asia osuvasti havainnollistaa, kaikki tiettyä oikeudenalaa koskevat asiat eivät ole vertailukelpoisia: yhdenvertaista kohtelua työssä koskevien valitusten kohde, syy ja keskeiset osatekijät saattavat erota toisistaan sen mukaan, mikä on syrjinnän *alkuperä*. Oikeussuojaa voidaan vaatia WRC:ssä, jos syrjintä johtuu työssä sovelletusta *käytännöstä* (tyypillisesti työnantajan tekemä päätös).[35] Sitä vastoin oikeussuojavaateessa, jolla riitautetaan lainsäädännön pätevyys tai joka edellyttää lainsäädännön soveltamatta jättämistä, on pohjimmiltaan kyse lain tasoisen oikeudellisen instrumentin lainmukaisuudesta. Tämä on mielestäni ratkaiseva ero, jota ei pidä jättää huomiotta. Erot niiden menettelysääntöjen välillä, joita sovelletaan yhtäältä WRC:n käsiteltäväksi saatettuihin valituksiin ja toisaalta High Courtin käsiteltäväksi saatettuihin valituksiin, selittyvät lisäksi juuri niille oikeussuojakeinoille ominaisilla eroilla, joita mainitut elimet ovat toimivaltaisia käsittelemään.[36]

104. Toisin sanoen sopivin vertailukohta, kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut, täytyy olla High Courtissa yksinomaan kansallisen lainsäädännön nojalla käytettävä oikeussuojakeino.

33 Ks. esim. tuomio 29.10.2009, Pontin (C-63/08, EU:C:2009:666, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen) ja tuomio 12.2.2015, Baczó ja Vizsnyiczai (C-567/13, EU:C:2015:88, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Tuomio 26.1.2010, Transportes Urbanos y Servicios Generales (C-118/08, EU:C:2010:39, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kysymys siitä, mikä on ”epäedullinen” menettelysääntö, riippuu joka tapauksessa viime kädessä näkökulmasta. Ks. tältä osin 12.2.2015 annetun tuomion Baczó ja Vizsnyiczai (C-567/13, EU:C:2015:88) 46 ja 47 kohta, jotka koskevat kysymystä siitä, voitiinko yhtäältä toimivallan osoittamista hierarkiassa ylemmänasteisille tuomioistuimille tietyntyyppisten asioiden käsittelemiseen ja toisaalta verrattavien menettelyjen erilaisia oikeudenkäyntikuluja pitää ”epäedullisina”.

35 Ymmärtääkseni tällaisiin käytäntöihin kuuluisivat tyypillisesti esimerkiksi ylennyksen epääminen työntekijältä jonkin suojatun syrjintäperusteen vuoksi, palkankorotuksen epääminen työntekijältä syrjivästi tai kieltäytyminen työntekijän vammaisuuden perusteella tarvittavista mukautuksista työpaikalla ja työtehtäviin, joita kyseisen työntekijän edellytetään hoitavan.

36 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että menettely WRC:ssä on inkvisitorinen, kun taas menettely High Courtissa on kontradiktorinen. Myös näiden menettelyjen kuluissa on eroja: High Courtissa valittaja ottaa riskin siitä, että hänet velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikuluja, kun taas WRC:ssä näin ei tapahdu. Tämä johtuu siitä, että asianosaisilla voi olla oikeudellinen edustaja, mutta WRC:n jäsenellä ei ole toimivaltaa määrätä kulujen korvaamisesta. WRC:n jäsenillä on lisäksi vain rajalliset valtuudet kutsua todistajia kuultavaksi, eikä asiakirjojen ja todisteiden esittäminen tapahdu valan velvoittamana. Lisäksi on huomattava, että koska WRC:lle on annettu lailla ainoastaan rajoitetut valtuudet ratkaista asioita, sen jäsen ei voi hyväksyä menettelyn osallistuvaksi osapuolta, jota ei ole nimetty menettelyssä.

b) Tehokkuus: tarve käyttää useita oikeussuojakeinoja unionin oikeudesta johtuvia oikeuksia koskevien vaateiden esittämiseksi

105. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tehokkuutta on tarkasteltava ottamalla huomioon kyseisen säännön merkitys koko menettelyn, sen kulun sekä eri kansallisissa elimissä käytävän menettelyn erityispiirteiden kannalta. [37]

106. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tutki 15.6.2017 annetussa tuomiossa muun muassa High Courtin valtuuksia todisteiden hankkimisen osalta, sen oikeudenkäyntikuluja koskevia sääntöjä, siinä käytävän menettelyn kontradiktorista luonnetta ja High Courtin valtuuksia määrätä unionin oikeudessa taattujen oikeuksien toteutumiseksi tarvittavasta oikeussuojakeinosta. Tutkittuaan näitä High Courtissa käytävän menettelyn piirteitä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoi, että toimivaltasääntö on tehokkuusperiaatteen mukainen. [38]

107. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei kuitenkaan nimenomaisesti tutkinut menettelyllisiä haittoja, joita voi aiheutua tarpeesta jakaa valituksen käsittely kahden eri elimen kesken, mitä tarkasteltiin tuomiossa Impact. [39] Kyseisestä tuomiosta keskusteltiin pitkään istunnossa. Tästä kysymyksestä on siten mielestäni aiheellista esittää joitain huomautuksia.

108. Tuomio Impact koski menettelysääntöä, joka pakotti valittajat saattamaan asian vireille useassa eri tuomioistuimessa voidakseen vedota direktiiviin 1999/70 perustuviin oikeuksiinsa. [40] Tarkemmin sanoen Irlannin lainsäädännössä säädettiin, että määräaikaista työtä koskevat valitukset, jotka perustuvat direktiivin täytäntöönpanolainsäädäntöön, voitiin esittää Rights Commissionerille (erityistuomioistuin), kun taas suoraan direktiiviin perustuvat valitukset (eli valitukset, jotka oli esitetty direktiivin täytäntöönpanon määräajan päättymisen jälkeen mutta ennen kuin Irlanti oli täyttänyt velvoitteensa) oli saatettava High Courtin käsiteltäväksi.

109. Tuomiossa todettiin aluksi, että direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteen rikkomiseen perustuva valitus ja direktiiviin välittömästi perustuva valitus kuuluvat yhteen ja samaan oikeussuojakeinoon. [41] Riippumatta muodollisesti erilaisista oikeusperustoista valituksilla vaaditaan toisin sanoen samojen unionin oikeuteen perustuvien oikeuksien suojaa. [42]

110. Tämän jälkeen tuomiossa huomautettiin, että tilanteessa, joissa Irlannin lainsäätäjä oli halunnut antaa erityistuomioistuimille (joskin valinnaisen) toimivallan tutkia direktiivin 1999/70 täytäntöönpanolakiin perustuvat valitukset, olisi tehokkuusperiaatteen vastaista edellyttää, että valittajat saattavat samanaikaisesti erillisen asian vireille yleisessä tuomioistuimessa voidakseen vedota oikeuksiin, joita heillä voi olla välittömästi kyseisen direktiivin perusteella. Näin oli etenkin siinä tapauksessa, että kansallinen tuomioistuin totesi tällaisesta velvoitteesta aiheutuvan kyseisille oikeussubjekteille prosessuaalisia hankaluuksia, jotka liittyvät muun muassa kuluihin, menettelyn kestoon ja edustamissääntöihin ja joiden vuoksi kyseiseen direktiiviin perustuvien oikeuksien käyttäminen olisi suhteettoman vaikeaa. [43]

37 Ks. mm. tuomio 14.12.1995, Peterbroeck (C-312/93, EU:C:1995:437, 14 kohta); tuomio 13.3.2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, 54 kohta) ja tuomio 8.9.2011, Rosado Santana (C-177/10, EU:C:2011:557, 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 15.6.2017 annetun tuomion 7.2–7.16 kohta.

39 Tuomio 15.4.2008, Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, 51 kohta).

40 Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettu neuvoston direktiivi 1999/70/EY (EYVL 1999, L 175, s. 43).

41 Tuomio 15.4.2008, Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, 50 kohta).

42 Julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus Impact (C-268/06, EU:C:2008:2, 58 kohta).

43 Tuomio 15.4.2008, Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, 51 kohta).

111. Unionin tuomioistuimen tuomio vahvistaa vakiintuneen oikeuskäytännön linjaukset, jotka koskevat tehokkuusperiaatteen soveltamista, ja kehittää niitä edelleen. Unionin tuomioistuin moitti tuomiossa prosessuaalisia hankaluuksia, joita aiheutuu siitä, että valittajan on saatettava vireille erillisiä asioita, tilanteessa, jossa lainsäätäjä oli antanut erityistuomioistuimelle toimivallan käsitellä direktiivin täytäntöön panevaan kansalliseen lainsäädäntöön perustuvaa valitusta mutta jossa kyseinen elin ei voinut käsitellä myös direktiiviin perustuvaa valitusta.

112. Tätä unionin tuomioistuimen toteamusta on tärkeää tulkita oikeassa asiayhteydessään. Prosessuaalisia hankaluuksia koskeva toteamus esitettiin tarkasteltaessa nimenomaisesti velvoitetta saattaa asia vireille eri tuomioistuimissa, jotta valittaja voi vedota pohjimmiltaan samoihin, unionin oikeuteen perustuviin oikeuksiinsa (mutta eri ajanjakson osalta). Kun otetaan huomioon tämä tuomioon Impact liittyvä erityinen näkökohta, olisi mielestäni väärin tulkita unionin tuomioistuimen tehokkuusperiaatteesta esittämiä toteamuksia siten, että niillä kyseenalaistetaan yleisesti mikä tahansa tiettyä lainsäädännön alaa koskeva toimivaltasääntö, jolla toimivalta jaetaan sellaisten eri elinten välillä, joiden noudattamat menettelysäännöt eivät ole yhtä edullisia valittajien kannalta.

113. Ei nimittäin pidä unohtaa, että unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä edellytetään kansallisten oikeussuojakeinojen järjestämistä siten, ettei unionin oikeudessa yksityisille oikeussubjekteille annettujen oikeuksien käyttämistä tehdä *suhteettoman* vaikeaksi. Siinä *ei* edellytetä, että kaikkia tiettyä oikeudenalaa koskevia asioita olisi käsiteltävä samalla tavalla yhdessä tuomioistuimessa tai elimessä valittajan kannalta edullisimpien menettelysääntöjen mukaisesti. [44]

114. Toisin kuin tuomion Impact taustalla olleessa tilanteessa, Irlannin lainsäätäjä ei ole antanut WRC:lle (valinnanvaraista) toimivaltaa käsitellä asioita, jotka tavallisesti kuuluvat High Courtin toimivaltaan. WRC:n ja High Courtin välinen toimivallan jako on selkeä.

115. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa tarkasteltavana on valitus, joka koskee sekundaarioikeudessa säädettyyn ikärajaa koskevaan toimenpiteeseen sisältyvää syrjintää. Siinä vireillä olevassa asiassa ei ole tehty syrjintää koskevaa valitusta, joka kuuluisi WRC:n toimivaltaan. Tällaisessa tapauksessa WRC:n ja High Courtin välinen toimivallan jako ei nähdäkseni anna aihetta kritiikkiin: valittajilla ei ole muuta mahdollisuutta kuin saattaa asia High Courtin käsiteltäväksi. Toimivallan jaolla varmistetaan itse asiassa sellaisten asioiden ratkaiseminen tehokkaasti, jotka edellyttävät kansallisen lainsäädännön soveltamatta jättämistä, koska tällaisissa tapauksissa valittajien ei tarvitse kääntyä ensin WRC:n puoleen.

116. Se, ettei valittajilla, jotka katsovat tulleensa lainsäädäntötoimen vuoksi kohdelluiksi väärin, ole käytettävissään vaihtoehtoista kanavaa, selittää eittämättä sen, miksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei ole tutkinut toimivaltasääntöä tuomio Impact huomioon ottaen.

117. On kuitenkin mahdollista kuvitella tilanne, jossa valittaja tekee valituksen, jossa hän väittää tulleensa syrjityksi (direktiivin 2000/78 vastaisesti) paitsi lainsäädäntötoimen mutta *myös* työnantajan käytännön perusteella. Jos WRC:llä on tällaisessa tapauksessa edelleen toimivalta käsitellä jokin osa kyseisenlaisesta valituksesta, tuomiossa Impact esitetty toteamus pätee nähdäkseni kaikilta osin. Jos High Courtin tuomiovalta sen sijaan syrjäyttää WRC:n toimivallan, mikä tarkoittaa, ettei viimeksi mainitulla ole *lainkaan* toimivaltaa (ja että High Courtilla on yksinomainen toimivalta käsitellä koko valitus), unionin tuomioistuimen toteamus ei vaikuta merkitykselliseltä.

118. Tämän seikan arvioiminen ei kuitenkaan ole unionin tuomioistuimen tehtävä: ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on määrittää WRC:n ja High Courtin välistä toimivallan jakoa koskevien merkityksellisten kansallisten sääntöjen oikea tulkinta tällaisessa yhteydessä.

44 Ks. vastaavasti tuomio 12.2.2015, Baczó ja Vizsnyiczai (C-567/13, EU:C:2015:88, 51 ja 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

119. Tämän perusteella katson, ettei unionin oikeus ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle toimivaltasäännölle, jolla toimivalta tietyissä asioissa jaetaan lakisääteisen elimen ja (perustuslain mukaisesti perustetun) yleisen tuomioistuimen välillä sen perusteella, millaisesta valituksesta on kyse, edellyttäen ettei kummallakin elimellä ole toimivaltaa saman valituksen osalta.

IV Ratkaisuehdotus

120. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Irlannin Supreme Courtin esittämään ennakkoratkaisukysymykseen seuraavasti:

Unionin oikeus ei ole esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle toimivaltasäännölle, jolla toimivalta tietyissä asioissa jaetaan lakisääteisen elimen ja yleisen tuomioistuimen välillä sen perusteella, millaisesta valituksesta on kyse, edellyttäen ettei kummallakin elimellä ole toimivaltaa saman valituksen osalta.